

TEXT: **JORDI PIQUÉ**
| HISTORIADOR I ARXIVER

LA PRESÓ DE PILATS | LA REPRESSIÓ FRANQUISTA

ELS orígens de la torre del Pretori de la plaça del Rei es remunten al segle I dC, quan fou construïda com a part integrant del Fòrum Provincial romà. Amb el pas dels segles i de diferents usos, des de mitjans del segle XIX esdevindrà la presó provincial de Tarragona, coneguda com la presó o el castell de Pilats, amb una capacitat per acollir una població reclusa d'entre 70 i 100 interns.

Acabada la Guerra Civil Espanyola, l'any 1939, la presó de Pilats continuarà sent el centre del sistema penitenciari de les comarques tarragonines, el qual, davant les detencions massives, s'haurà de complementar amb l'habilitació del convent carmelità de la Punxa i del convent de les oblates com a centre de reclusió de dones. Entre els anys 1939 i 1940 s'arribaran a encabir a la presó de Pilats 1.361 reclusos. La saturació era indescriptible, i el col·lapse del centre també. Els interns havien de dormir per les escales, gairebé l'un damunt de l'altre. A més a més, l'alimentació insuficient i l'absència d'higiene seran la causa directa de la defunció de més de 70 interns.

Durant els anys 1939 i 1940 se celebraran més de 6.000 consells de guerra sumaríssims, que decidiran l'afusellament de 696 persones de les comarques tarragonines, 46 de les quals eren tarragonines. L'any 1943 encara hi havia a

la presó de Pilats 585 reclusos, un any més tard es registraven 340 interns, i al final de l'any 1945 el nombre d'empresonats s'hi havia reduït a 212. Tanmateix, la seva funció de presó provincial es mantindrà fins a l'any 1953, quan hi haurà el trasllat al nou centre, a l'avinguda de la República Argentina.

Tota aquesta repressió, ferotge i sistemàtica, amb condemnes de mort o d'empresonament gairebé perpetu, es va arrodonir, d'una banda, amb la depuració professional, principalment de professors, mestres i funcionaris,

i, de l'altra, amb el Tribunal de Responsabilitats Polítiques, que imposava l'embargament de béns i sancions econòmiques. Com recull Josep Recasens Llorc en el llibre recentment publicat *La Tarragona silenciada*, 135 tarragonins foren denunciats i inculpats per aquest tribunal. Homes i dones com l'advocat, polític i historiador Antoni Rovira i Virgili, l'alcalde Pere Lloret, professors com Josep Nogués, Montserrat Bertran i Isidre Valentines, farmacèutics com Antoni Delclòs i empresaris com Josep Bonet o Macià Mallol. De tot plegat només fa 75 anys. |

IMATGE DEL CASTELL O PRESÓ DE PILATS EN LA QUAL S'OBSERVEN LES CONSTRUCCIONS AFEGIDES I LA GARITA DE GUÀRDIA, A INICIS DEL SEGLE XX. | FOTOGRAFIA: AUTOR DESCONEGUT. CENTRE D'IMATGES DE TARRAGONA / L'ARXIU